

forlange, at Staten kun har at gøre med virkelig sparsommelige og dygtige Folk, og det vil jo let ses, hvilken stor Betydning netop det moralske Moment har for Statskassen, thi naar den er sikker paa, at den virkelig staaer over for en sparsommelig og dygtig Arbejder, vil hans Person maaske yde fuldt saa megen Garanti som selve Ejendommen. — Derimod forekommer det mig, at det ærede Udvalg ved Ændringsforslag Nr. 10 er gaaet noget for strengt til Værks. Jeg ser med Tilfredsstillelse, at det ærede Udvalg ikke ønsker at gaa ind paa Folketingets Forslag om den rente- og afdragsfri Del af Laanet. Det er en cacheret Gave til Arbejderne, som jeg ikke tror vil stifte noget virkelig Gavn. Naar han i en Række af Aar hverken skal svare Rente eller Afdrag, fristes han til at glemme, at han i Virkeligheden alligevel skylder disse Penge, og en Gang, naar han er bleven gammel og udslidt, begynder Forrentningen af denne Sum. Skal han have Lettelser, maa han hellere have dem saaledes, at han tydelig og klart kan se: Saaledes og saaledes er mit Forhold, og ikke denne skjulte Byrde, som alligevel en Gang nok skal vise sig at være ret besværlig for ham. Derimod forekommer det mig, at det ærede Udvalg ved at forlange $3\frac{1}{2}$ pCt. er gaaet noget videre, end det med Rimelighed kunde ønskes. Det er jo Opgaven her at træde hjælpende til, ikke at Staten skal have en god og stor Rente, maaske endogsaa større end den sædvanlige, af sine Penge. Jeg kunde derfor ønske, at det ærede Udvalg kunde gaa lavere ned end den Rentefod, den har angivet, $3\frac{1}{2}$ pCt. — Ligeledes har jeg nogle Betæneligheder ved Forslag Nr. 11, som nedsætter de 20 Millioner til 5 Millioner, eller rettere sagt de 4 Millioner om Aaret til 1 Million. Det vil erindres, at Kommissionens Forslag, som jeg altsaa i sin Tid er gaaet med til, havde foreslaaet 1,300,000 Kr. om Aaret, altsaa noget mere, end Flertallet foreslaar, men dertil er rigtignok den meget væsentlige Bemærkning at gøre, at det var under Forudsætning af Kreditforeningernes Mellekomst. Fordi Kreditforeningerne skulde udrede den største Del af Pengene, behøvede man ikke at stille saa store Krav til Statskassen. Har man opgivet Kreditforeningernes Mellekomst, maa man ogsaa tage Konsekvensen, og hvis Loven skal gennemføres i noget større Omfang, maa der ogsaa nødvendigvis stilles noget større Krav til Statskassen. Det var Landbokommissionens Tanke den Gang ved at opstille Ønsket om de

1,300,000 Kr. aarlig, at der skulde kunne bygges noget lignende som ca. 1,080 Huse om Aaret, altsaa omtrent et Hus i hvert Sogn. Efter det ærede Flertals Forslag vil der kun kunne bygges 312 Huse om Aaret, forudsat at man sætter Værdien til 4,000 Kr. Bliver Værdien noget under, bliver det nogle flere; jeg tror, at den ærede Ordfører nævnedes 350 eller 360, og det vil slaa til i det Tilfælde, at ikke alle Huse kræve 4,000 Kr. Det forekommer mig, at det er lidt magert. Ganske vist er Folketingets Forslag en stor Fordring, en temmelig stor Mundfuld, men jeg kan dog ikke andet end udtale, at det forekommer mig, at Landstingets Udvalg er gaaet for lavt ned. Man maa erindre — der kan jeg slutte mig til det ærede 5te Medlem for 6te Kreds (Johansen) — at Staten jo dog faar Rente af sine Penge, at det ikke er Penge, som ere smidte væk. Ganske vist er der nogen Risiko forbundet med Udlaanet, men jeg tror dog, at det vil vise sig, at Tabet ikke vil blive nævneværdigt for Staten. Jeg kan derfor ikke se, at der fra Statens Side kan være overvejende Betæneligheder ved at fremskaffe større Beløb, naar man dog maa gaa ud fra, baade at den faar Rente af sine Penge, og at Pengene en Gang blive tilbagebetalt i Statskassen. Jeg skal ikke opholde det høje Tings Tid længere ved de sidste Ændringsforslag, som ikke forekomme mig at være af nogen indgribende Natur. Det ærede Udvalg har paa flere Punkter rettet sig efter Folketingets Affattelse med Hensyn til de Fordringer, der skulle stilles, naar en Ejer ønsker at overdrage sit Hus, eller ved Giftermaal. Man har gennemgaaende stillet den Fordring, at vedkommende skal have været Landarbejder i fem Aar, det er Ændringsforslaget, der gaar ud paa, at Punkt e. skal tilføjes i §§ 20, 21 og 22. Jeg kan ikke se, der kan være nogen Betænelighed ved at stille den Fordring, skønt den jo ganske vist ikke har været opstillet i Landbokommissionens Forslag. Det er imidlertid noget, man kan tale nærmere om.

Det ærede 1ste Medlem for 8de Kreds (Breinholt-Vandborg) kom ind paa at omtale sit Ønske om at slippe for Amtskommissionerne, og at det hele skulde gaa udelukkende gennem Sogneraadene og Amtsraadene, men det ærede Medlem har jo ikke stillet noget Forslag i saa Henseende, og han omtalte jo selv, at han ikke havde haft noget Tilhold i Udvalget i saa Henseende, men paa den anden Side nævnte han jo dog, at han maaske senere